

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1SZa/4/2015
Identifikačné číslo spisu:	1015200730
Dátum vydania rozhodnutia:	03.07.2015
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1015200730.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalcu, PhD. a z členov JUDr. Igora Belku a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci navrhovateľa: Z. J. R., nar. XX.XX.XXXX, bez cestovných dokladov, štátna príslušnosť Sýrska arabská republika, posledný trvalý pobyt v zahraničí: Y. R. XXX, Z., toho času umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov, zast.: Mgr. Jarmilou Karak Vargovou, advokátkou so sídlom advokátskej kancelárie Brečtanová č. 21, Bratislava, proti odporcovi: Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru Žilina, Riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície Banská Bystrica, so sídlom Kuzmányho č. 26, Žilina, o preskúmanie rozhodnutia o zaistení navrhovateľa, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp/37/2015-26 zo dňa 19. mája 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Sp/37/2015-26 zo dňa 19. mája 2015 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. PPZ-HCP-BB7-43-016/2015-AV z 09.04.2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nariaďuje, aby bol Z. J. R., nar. XX.XX.XXXX, štátna príslušnosť Sýrska arabská republika, toho času umiestnený v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov v Medveďove bezodkladne prepustený zo zaistenia.

Odporca je povinný do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť navrhovateľovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov odvolacieho konania z titulu právneho zastúpenia vo výške 420,68 €.

Odôvodnenie

I. PREDMET KONANIA

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom uvedeným vo výroku podľa § 250q Občianskeho súdneho poriadku (ďalej na účely rozsudku len „O.s.p.“) potvrdil rozhodnutie odporcu č. PPZ-HCP-BB7-43-016/2015-AV z 09.04.2015 o zaistení navrhovateľa (ďalej na účely rozsudku tiež „napadnuté rozhodnutie“, resp. „rozhodnutie o zaistení“) podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona č. 404/2011 Z. z. o

pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zák. č. 404/2011 Z. z.“) a jeho umiestnení do Útvary policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov do 09.10.2015.

Podľa § 88 ods. 1 písm. b) zák. č. 404/2011 Z. z. v znení relevantnom pre prejednávajúcu vec policajt je oprávnený zaistiť štátneho príslušníka tretej krajiny na účel výkonu administratívneho vyhostenia alebo výkonu trestu vyhostenia.

2. V napadnutom rozhodnutí odporca opísal zistený stav vecí, poukázal na vykonateľné rozhodnutie o administratívnom vyhostení navrhovateľa z územia Slovenskej republiky č. PPZ-HCP-BB7-43-012/2015-AV z 9.4.2015 (ďalej na účely rozsudku len „rozhodnutie o vyhostení“) bez určenia lehoty na vycestovanie.

Najmä poukázal na to, že

- navrhovateľ sa nachádza na slovenskom území bez cestovného dokladu, či iného relevantného povolenia k pobytu na Slovensku,
- nemá zabezpečené finančné krytie svojho prípadného pobytu (nesplnenie podmienok pre alternatívnejšie formy zaistenia podľa § 89 ods. 1 zák. č. 404/2011 Z. z.),
- navrhovateľovi v prípade návratu do krajiny pôvodu (ďalej na účely rozsudku tiež „Sýria“) nič nehrozí a
- navrhovateľ sa sám chce čím skôr vrátiť do krajiny svojho pôvodu.

3. Dĺžku zaistenia odôvodnil nutnosťou vykonania úkonov, spojených so zabezpečením vydania náhradného cestovného dokladu, ako aj so zabezpečením faktického úkonu vyhostenia. Odporca tiež poukázal na súlad zaistenia navrhovateľa s čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej na účely rozsudku len „Dohovor“).

4. Krajský súd uviedol, že podaný návrh prejednal a rozhodol za účasti zástupcov účastníkov konania a dospel k názoru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné potvrdiť ako vecne správne a zákonné.

5. V súdnom konaní sa krajský súd podrobne zaoberal s nasledujúcimi námietkami navrhovateľa:

- námietka nedostatočne zisteného stavu vecí,
- námietka o existencii vady, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia,
- námietka vo vzťahu k rozhodnutiu o vyhostení navrhovateľa a
- námietka o neexistencii účelu zaistenia.

6. Na základe záverov a právnych názorov vyslovených krajským súdom v rozsiahlom odôvodnení rozsudku krajský súd napadnuté rozhodnutie potvrdil.

II.

Stručné zhrnutie argumentácie odvolacích dôvodov navrhovateľa

7. Rozsudok krajského súdu navrhovateľ prostredníctvom právnej zástupkyne včas napadol odvolaním z 12.06.2015 (č. l. 32), v ktorom za odvolacie dôvody v súlade s ustanovením § 205 ods. 2 O.s.p. označil:

- súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a
- rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia vecí.

8. Pri prvom odvolacom dôvode upriamil navrhovateľ pozornosť na vyhostiteľnosť navrhovateľa, ktorá je spochybnená jeho žiadosťou o udelenie azylu na území Slovenskej republiky.

V súvislosti s uvedeným navrhovateľ zdôraznil, že nedošlo ani k jeho prepusteniu z dôvodu zániku účelu zaistenia, ani k rozhodnutiu o preskúmaní účelu zaistenia, ani k vydaniu nového rozhodnutia o zaistení z dôvodu podľa § 88a zák. č. 404/2011 Z. z. s ohľadom na nové postavenie navrhovateľa.

9. Čo sa týka preverovania skutkového stavu nasvedčujúceho možnej vyhostiteľnosti do Sýrie, navrhovateľ zdôraznil, že odporca sa ani s jedinou správou, ktorú založil do administratívneho spisu, sa neoboznámil za účelom vyhodnotenia situácii v krajine pôvodu.

Takisto navrhovateľ poukázal na súčasnú prax IOM (Medzinárodná organizácia pre migráciu), ktorá

nerealizuje dokonca ani dobrovoľné návraty do tejto krajiny.

10. Pri dovolávaní sa na právo napadnúť podmienky vyhostenia navrhovateľa pri súdnom prieskume jeho zaistenia navrhovateľ vychádzal z ustanovenia § 81 v spojení s účelom § 88 ods. 1 zák. č. 404/2011 Z. z. so zdôraznením tej časti ustanovenia § 81 odseku 1, podľa ktorého cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by mu hrozilo mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo trest.

Obdobne zdôraznil pasáže ustanovení v čl. 5 a čl. 15 ods. 1 a 4 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES o spoločných normách a postupoch v členských štátoch pri navracaní neoprávnene pobývajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín (ďalej len na účely rozsudku len „návratová smernica“).

11. Záverom navrhovateľ požadoval od odvolacieho súdu zmeniť rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie odporcu bude zrušené, bude nariadené bezodkladné prepustenie navrhovateľa zo zaistenia a priznaná náhrada trov konania vo vyčíslenej sume 420,68 €.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľa

12. V súdnom spise sa okrem pripojeného administratívneho spisu vyjadrenie odporcu k odvolaniu nenachádza.

IV.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej na účely rozsudku len „Najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozhodnutie krajského súdu je potrebné potvrdiť.

Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený tak na úradnej tabuli súdu ako aj na internetovej stránke Najvyššieho súdu.

14. Na prvom mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie o zaistení. Účelom inštitútu zaistenia cudzinca (Štvrtá časť zák. č. 404/2011 Z. z.) je v zmysle § 77 v spojení s § 88 citovaného zákona štátom aprobovaný a časovo limitovaný mimoriadny zásah do osobnej slobody cudzinca (ako na právny prostriedok ochrany štátu ultima ratio je na neho nutné nazerať v zmysle podmienok osobitne pripustených čl. 5 Dohovoru), ktorý nemá alebo stratil oprávnenie zdržiavať sa na území Slovenskej republiky (t. j. v prejednávanej veci sa na území Slovenskej republiky nachádza neoprávnene a bez cestovných dokladov) a ktorý svoju povinnosť mu uloženú prostredníctvom administratívneho vyhostenia toto územie opustiť do ním zvolenej alebo štátnym orgánom určenej krajiny (či už pôvodu, tranzitu alebo ktorejkoľvek inej krajiny s osobitným vzťahom k cudzincovi) mári.

15. Z ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu vyplýva, že zaistenie cudzinca je prípustné iba v prípade splnenia presne vymedzených podmienok definovaných nielen zák. č. 404/2011 Z. z., ale predovšetkým ústavným poriadkom Slovenskej republiky. Samotné zaistenie teda musí sledovať vymedzený účel, t. j. zabrániť neoprávneneho vstupu cudzinca na územie Slovenskej republiky alebo realizovať jeho vyhostenie alebo vydanie. Obdobný cieľ vyplýva z čl. 15 ods. 1 návratovej smernice, podľa ktorej môžu členské štáty zaistiť len štátneho príslušníka tretej krajiny, o ktorého návrate prebieha konanie, a to za účelom prípravy návratu alebo výkonu odsunu, najmä v prípadoch, keď existuje riziko útoku alebo dotknutý štátny príslušník tretej krajiny sa vyhýba príprave návratu alebo odsunu alebo ich inak sťažuje.

16. Zákonodarca uložil správnym orgánom v prípade realizácie administratívneho vyhostenia povinnosť nielen naplniť vyššie uvedený účel tohto právneho nástroja ale aj priebežne skúmať, či stále trvá sledovaný účel zaistenia, aby predišiel porušeniu zákazu svojvoľného zbavenia či obmedzenia osobnej slobody.

Podľa § 90 ods. 1 písm. d) zák. č. 404/2011 Z. z. v citovanom znení policajný útvar je povinný skúmať po celý čas zaistenia štátneho príslušníka tretej krajiny, či trvá účel zaistenia.

17. Práve rozhodovacia činnosť ESĽP týkajúca sa interpretácie čl. 5 Dohovoru zdôrazňuje, že zaistenie alebo iné zbavenie osobnej slobody cudzinca (napríklad vydanie alebo vyhostovacia väzba) možno realizovať

- iba v súlade s konaním stanoveným zákonom, pričom táto právna úprava musí mať určitú kvalitu tak, aby jasne a predvídateľným spôsobom vymedzovala podmienky zaistenia alebo iného obmedzenia osobnej slobody,

- a jednak toto zbavenie osobnej slobody musí sledovať Dohovorom vymedzený účel, teda zabrániť nepovolenému vstupu cudzinca na územie alebo realizovať vyhostenie či vydanie (viď najmä rozsudky ESĽP z 25.06.1996 Amuur v. Francúzsko, z 05.02.2002 Čonka a spol. v. Belgicko, poprípade rozsudky z 27.01.2008 Rashed v. Česká republika či z 19.02.2009 A. a spol. v. Spojené kráľovstvo).

18. Obdobne aj z jednotlivých ustanovení návratovej smernice (najmä z čl. 15 ods. 1) vyplýva, že členské štáty môžu zaistiť iba štátneho príslušníka tretej krajiny, o ktorého navrátenie prebieha konanie, a to za účelom prípravy návratu alebo o výkonu vyhostenia, najmä v prípadoch kde hrozí nebezpečenstvo skrývania alebo dotýčny štátny príslušník tretej krajiny sa vyhýba príprave návratu či uskutočňovania vyhostenia alebo ho inak sťažuje.

19. Všetky vyššie uvedené formálne právne pramene nerozdielne zotrvávajú na myšlienke, že akékoľvek zaistenie cudzinca musí trvať čo najkratšiu dobu, a to iba dovtedy, pokiaľ sú s náležitou starostlivosťou učené úkony smerujúce k vyhosteniu (vráteniu).

Ak sa však v konaní preukáže, že reálny predpoklad pre vyhostenie alebo vrátenie prestal z právnych alebo iných dôvodov existovať, poprípade sa cudzinec už nemieni skrývať alebo iným závažným spôsobom naráža proces vyhostenia (návratu), je celkom logické, že samotné zaistenie stráca svoje odôvodnenie a dotýčna osoba musí byť bezodkladne prepustená.

20. V tejto súvislosti musí odvolací súd poukázať na rozhodovaciu činnosť Súdneho dvora Európskej únie, podľa ktorého návratová smernica zavádza presný postup, ktorý majú členské štáty použiť pri navrátení neoprávnene pobývajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín, a stanovuje poradie jednotlivých po sebe idúcich fáz, ktoré tento postup zahŕňa.

21. A práve za použitia takéhoto výkladu dospel odvolací súd k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť.

22. Obdobne, ako hore citované medzinárodnoprávne dokumenty alebo judikatúra európskych súdov, aj slovenský právny poriadok (viď § 81) zakotvil prekážky administratívneho vyhostenia, ktorých existenciu v ktoromkoľvek štádiu administratívneho vyhostenia musí správny orgán preverovať a vyhodnocovať z toho vyplývajúce dôsledky na zaistenie cudzinca.

Uvedený § 81 konkrétne stanovuje tak časovo obmedzené ako aj neobmedzené prekážky administratívneho vyhostenia.

Podľa § 81 ods. 1 zák. č. 404/2011 Z. z. cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bol ohrozený jeho život z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie alebo v ktorom by mu hrozilo mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo trest. Rovnako nemožno cudzinca administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcom trestnom konaní mu taký trest môže byť uložený.

Podľa § 81 ods. 2 zák. č. 404/2011 Z. z. cudzinca nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bola ohrozená jeho sloboda z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej

sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie; to neplatí, ak cudzinec svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu alebo ak bol odsúdený za zločin a predstavuje nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku.

23. Navrhovateľ prostredníctvom svojho opravného prostriedku namietal, že jeho vyhostiteľnosť do Sýrskej arabskej republiky je za súčasného bezpečnostnej situácie v tejto krajine je veľmi sťažená. Konkrétne uviedol, že:

„Je rovnako zrejmé, že navrhovateľ do Sýrie reálne vyhostený nikdy nebude. V Sýrii prebieha vojnový konflikt, Slovenská republika nútene cudzincov do Sýrie nenavracia a dobrovoľne sa navrhovateľ do Sýrie vrátiť nechce (viď napr. str. 2 Poučenie PPZ-HCP-BB7-43-006/2015-AV o možnosti návratu prostredníctvom IOM).“

24. Pre Najvyšší súd je z rozhodnutia o administratívnom vyhostení zo dňa 09.04.2015 vydaného Oddelením cudzineckej polície Policajného zboru Žilina pod číslom PPZ-HCP-BB7-43-012/2015-AV nepochybné, že administratívne vyhostenie navrhovateľa sa má realizovať na územie Sýrskej arabskej republiky. Je nepochybné, že v tejto krajine je bezpečnostný stav na veľmi nízkej úrovni, okolité susediace štáty signalizujú mimoriadny počet utečencov z tejto krajiny, ktorí sa koncentrujú na ich hraniciach so Sýriou. Existencia vojnových operácií na území Sýrie je preukázateľná.

Oporca sa však v žiadnom prípade nezaoberal skutkovým vyhodnotením tohto stavu v Sýrii a jeho dopadu na navrhovateľa v zmysle vyššie uvedeného § 81 ods. 2 zák. č. 404/2011 Z. z. Uvedený nedostatok mal krajský súd odporcovi vytknúť ako závažný nedostatok napadnutého rozhodnutia. Za tohto skutkového stavu musel Najvyšší súd zohľadniť vyššie uvedenú námietku navrhovateľa o jeho nevyhostiteľnosti ako relevantnú, nakoľko správny orgán ani následne nezvažoval procesný postup podľa ustanovenia § 84 ods. 5 písm. a) zák. č. 404/2011 Z. z.

Podľa § 84 ods. 5 písm. a) zák. č. 404/2011 Z. z. policajný útvar odloží výkon rozhodnutia o administratívnom vyhostení, ak nastali prekážky vyhostenia podľa § 81; rozhodnutie o administratívnom vyhostení sa vykoná po odpadnutí týchto prekážok.

25. Podľa názoru Najvyššieho súdu je teda možné prejednávanú vec uzavrieť vyslovením právneho názoru, že správny orgán má povinnosť sa zaoberať v konaní o zaistení cudzinca nielen otázkou legálnosti vstupu a pobytu na území Slovenskej republiky z pohľadu postavenia cudzinca, ktorý je účastníkom administratívneho vyhostenia najmä v kontexte Dohovoru či návratovej smernice, ale aj zákona o azyle, ale aj zohľadnením možných prekážok vrátenia cudzinca, najmä ak tieto vyšli najavo pred alebo po rozhodnutí o zaistení.

V takejto situácii je správny orgán povinný možné prekážky zaistenia cudzinca, ako aj jeho vrátenia do krajiny pôvodu predbežne posúdiť a urobiť o tom právne relevantný záver.

26. Z dôvodov vyššie uvedených sa Najvyšší súd nemohol stotožniť s vysloveným názorom krajského súdu, že napadnuté rozhodnutie odporcu je potrebné potvrdiť a preto postupom podľa § 250a ods. 6a 7 v spojení s § 2250q ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku.

27. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal odvolací súd z ustanovenia § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 250l ods. 2 O.s.p.

28. Navrhovateľ, ktorý mal v konaní úspech, si právo na náhradu trov konania v celkovej výške 420,68 € uplatnil v nasledujúcej štruktúre:

- 2 úkony právnej pomoci (príprava a prevzatie zastupovania vrátane prvej porady s klientom v Medveďove, napísanie odvolania), každý v hodnote 139,83 € (spolu 279,66 €);
- 2 krát režijný paušál, každý v hodnote 8,39 € (spolu 16,78 €);
- hotové výdavky vo forme cestovných náhrad: 40,36 € (146,8 km, 6,6/100km, cena paliva 1,357 €/l);
- náhrada za stratu času 83,88 € (13,98 € * 6 začatých polhodín).

Najvyšší súd nezistil nič, čo by oprávňovalo uvedenú náhradu skrátiť. Preto ju v takto vyčíslenej sume priznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.